

Надугтенко Маргарита Володимирівна
Український мовно-інформаційний фонд НАН України

«ЕЛЕКТРОННИЙ СЛОВНИК ТОПОНІМІВ УКРАЇНИ»: СТРУКТУРА ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА

Обгрунтовано необхідність створення «Електронного словника топонімів України» як продуктивного інструмента для презентації та дослідження топонімів. Представлено структуру та джерельну базу «Електронного словника топонімів України».

***Ключові слова:** віртуалізація, віртуальна лабораторія, електронний словник, топонім, ономастика.*

Сучасний динамічний розвиток цифрових технологій суттєво впливає на всі галузі науки, які мають адаптуватися до викликів суспільства та активно використовувати цифрові лінгвістичні методи обробки значних масивів інформації. Аналіз топонімів та презентація існуючих знань у галузі ономастики має перейти на принципово новий рівень, що передбачає використання методу віртуалізації, цифрової обробки інформації та подальшого створення електронних словників із ономастики різних типів.

Актуальність проблеми визначається необхідністю комплексного аналізу топонімного матеріалу України на різних хронологічних зрізах та забезпечення доступності набутих знань для широкого кола користувачів.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці інструментів для системного аналізу топонімного матеріалу України XVII – XXI ст. із застосуванням методів віртуалізації.

Мета статті – презентація можливостей методу віртуалізації як продуктивного інструмента для створення «Електронного словника топонімів України» та презентація структури словника.

Нагальна потреба відповіді на глобальні виклики стимулює нові підходи до оперування надвеликими масивами інформації і привела до виникнення концепції «Big Data» або «Великих Даних», що зберігаються, передаються,

аналізуються в реальному часі. Зараз двома основними трендами в інформаційно-технологічній інфраструктурі вважаються **віртуалізація** та **«Великі Дані»**, причому віртуалізація стоїть на першому місці [1, с. 8]. Сучасна ономастика вимагає необхідності використання методів віртуалізації, що сприятиме значному прискоренню подальших ономастичних досліджень та поширить існуючі нароби у широкі суспільні кола.

Українським мовно-інформаційним фондом НАН України розроблено теоретичні та науково-технічні засади створення сучасних вискоєфективних інструментальних комп'ютерних засобів формування лексикографічних систем. Їхнє практичне застосування продемонструвало високу ефективність впроваджених засобів у формі віртуальних лексикографічних лабораторій та високу якість кінцевих словникових продуктів. Отже, лінгвістичні цифрові нароби Українського мовно-інформаційного фонду НАН України та досвід у створенні віртуальних систем із обробки значних масивів мовної інформації дозволяють створити «Електронний словник топонімів України» за короткий проміжок часу та поширити «Електронний словник топонімів України» на різних рівнях освіти: шкільна освіта (електронні словники топонімів для початкової та середньої школи); вища освіта (спеціалізовані словники топонімів для філологічних спеціальностей) тощо.

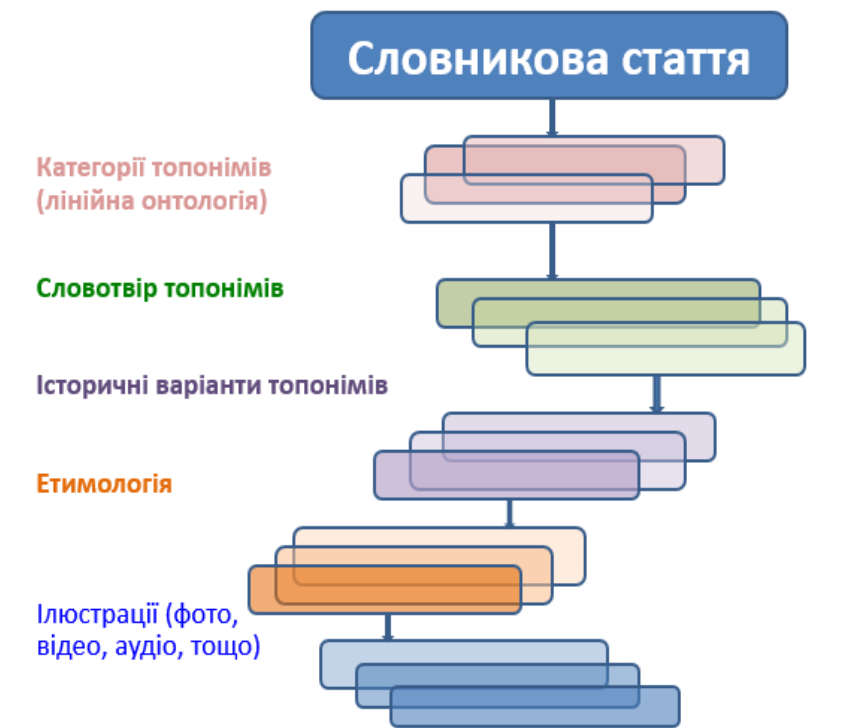
Презентовано новий підхід до лінгвістичного опису та лексикографування топонімних одиниць та розвинуто системний підхід до побудови топонімної системи, що відображено у структурі словникової статті «Електронний словник топонімів України» (рис. 1. – *Структура словникової статті «Електронний словник топонімів України»*).

Розроблено програмне забезпечення експериментальної Віртуальної лексикографічної лабораторії «Електронний словник топонімів України».

Створено експериментальний зразок продукції: **Експериментальна зона (веб-сайт) Віртуальної лексикографічної лабораторії «Електронний словник топонімів України»**, який стане важливою складовою розвитку

лексикографічних технологій у галузі ономастики та забезпечить ефективну фахову взаємодію у вивченні топонімів України.

*Структура словникової статті
«Електронний словник топонімів України»*

Практичний досвід використання методу цифрової обробки топонімів було використано для аналізу назв поселень Дніпропетровщини – «Довідкова база даних адміністративних одиниць «NAMES» [2, 3].

Джерельна база «Електронного словника топонімів України» – понад 2600 етимологічних статей з «Етимологічного словника топонімів України» Лучика Василя Вікторовича, у яких пояснено походження близько 3700 сучасних та історичних топонімів, які називають або називали раніше найвідоміші географічні об'єкти України: міста, селища міського типу, річки, озера, болота, гори, печери, ліси, заповідники, фізико-географічні та історико-етнографічні території тощо. «Електронний словник топонімів України» у перспективі може поповнюватися та оновлюватися.

«Електронний словник топонімів України» присвячено пам'яті видатного ономаста України, професора кафедри загального і слов'янського мовознавства Лучика Василя Вікторовича.

Література

1. Надутенко Максим В. Віртуалізовані лексикографічні системи та їх застосування у прикладній лінгвістиці : дис. ... канд. техн. наук : 10.02.21 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. 284 с.
2. Надутенко Маргарита В. Ойконімія Дніпропетровщини : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2015. 200 с.
3. Свідectво про реєстрацію авторського права на твір : Довідкова база даних адміністративних одиниць «NAMES». – Реєстраційний номер 40455, від 13.10.2011 р. Київ, 2011.